GIDA VE TAKVİYE EDİCİ GIDALARDA SAĞLIK BEYANI KULLANIMI DOKÜMANI

Alışveriş platformumuzda yer alan gıda ve takviye edici gıda satışı yapan tüm tedarikçilerimiz satışa sundukları ürün açıklama ve beyanlarında hukuki mevzuata uygun bilgilendirme yapmalıdırlar.

Bu açıklama ve bilgilendirme yazısı Türkiye İlaç Tıbbi Cihaz Kurumu tarafından 20/04/2023 tarihli ve 32169 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda ve Takviye Edici Gıdalarda Sağlık Beyanı Kullanımı Hakkında Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan Gıda ve Takviye Edici Gıdalarda Sağlık Beyanı Kullanımı Kılavuzu temel alınarak hazırlanmıştır.

Yazımızın amacı, tüketiciyi en üst düzeyde korumak üzere son tüketiciye arz edilen gıda ve takviye edici gıdalarda sağlık beyanı kullanımına ilişkin usul ve esasları göstermektir.

Yukarıda da değinildiği gibi gıda ve takviye edici gıda satışı yapan tüm tedarikçilerimizin ve bu ürünlerin satışını e-ticaret sitelerinde yapan bayilerimizin bu kılavuzu ve eklerini dikkatle incelemeleri ve yayındaki ürün açıklamalarında ve beyanlarında bu kılavuz doğrultusunda bilgilendirme yapmaları zorunludur.

1) Kılavuz Ekleri;
a) Ek-1: Hastalık Riskinin Azaltılmasına, Çocukların Gelişimi ve Sağlığına İlişkin Beyanlar Dışındaki Sağlık Beyanları Listesi,
b) Ek-2: Hastalık Riskinin Azaltılmasına İlişkin Sağlık Beyanları Listesi,
c) Ek-3: Çocukların Gelişimi ve Sağlığına İlişkin Sağlık Beyanları Listesi,
ç) Ek-4: Sağlık Beyanı Kullanımına İlişkin Beslenme Beyanları ve Beyan Koşulları,
d) Ek-5: Sağlık Beyanı Kullanımına İlişkin Referans Alım Miktarları-Vitaminler ve Mineraller

İçin Günlük Referans Alım Değerleri, yer alır.

Ürün açıklamalarında bu referans değerler temel alınarak yer verilmelidir.

2) Sağlık Beyanı Kullanım Esasları; Piyasaya arz ettiğiniz ürünlerin etiketi, tanıtımı ve reklâmında kullanılan sağlık beyanları; belirsiz, yanlış, yanıltıcı, şüphe ve endişeye neden olmaksızın ortalama tüketicinin anlayacağı biçimde olmalıdır.

Yapılan ürün açıklama ve beyanlarında Özel Beslenme Amaçlı Gıda Mevzuatı koşulları mutlaka dikkate alınmalıdır.

3)Sağlık beyanı ifadelerinin yerine anlamını değiştirmeyecek ve güçlendirmeyecek şekilde eşdeğer ifadeler kullanılabilir. Aşağıda bazı beyan ve açıklamalara karşılaştırmalı örnekler verilmiştir. Bu beyan ve açıklamalar doğrultusunda ürün bilgisi vermelisiniz.

ÖRNEK:
Kılavuzda yer alan "X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna **katkıda bulunur."** cümlesinde **"katkıda bulunur."** ifadesi yerine;
-"X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonunda **rol oynar."**
-"X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonunu **destekler."**
-"X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonunun **sürdürülmesine katkıda bulunur."**

-“X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna **yardımcı olur.”** ifadeleri **kullanılabilir.**

Ancak;
-“X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonunu **yükseltir.”** ya da
-“X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonunu **optimize eder.”** ifadeleri **kullanılamaz.**

4) Sağlık beyanları üründe bulunan besin ögesi, diğer öge, gıda veya gıda grubuna özgü olduğu için, sağlık beyanı ürüne değil sadece ilgili içeriğe atıfta bulunacak şekilde yapılmalıdır.

ÖRNEK:
Y gıdası X bileşeni içeriyorsa;
-“X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur.” ifadesi yerine
-“Y gıdasındaki X bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur.” ifadesi **kullanılabilir** ancak;
-“Y bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur.” ifadesi **kullanılamaz.**

5) Aynı besin ögesinin birden fazla beyana sahip olması veya farklı besin ögelerinin aynı beyan veya beyanlara sahip olması durumunda özne veya yüklem birleştirmesi yapılabilir.

ÖRNEK:
Biotine ilişkin;
-“Biotin normal saçın korunmasına katkıda bulunur.”
-“Biotin normal mukozanın korunmasına katkıda bulunur.”
-“Biotin normal cildin korunmasına katkıda bulunur.” beyanları tek cümle halinde;
- “*Biotin normal saç, normal mukoza ve normal cildin korunmasına katkıda bulunur*.” şeklinde **kullanılabilir.**
Veya;
B6, B12 ve C vitaminlerini içeren bir ürün söz konusu olduğunda “*B6, B12 ve C Vitamini karışımı yorgunluk ve bitkinliğinin azalmasına ve bağışıklık sisteminin normal fonksiyonuna katkıda bulunur.*” şeklinde **kullanılabilir.**
Ancak; EPA ve DHA içeren bir ürün ile ilgili sağlık beyanı kullanılırken; “EPA ve DHA kalbin normal fonksiyonuna katkıda bulunur”, “DHA normal beyin fonksiyonlarının korunmasına katkıda bulunur" ve "DHA normal görme yetisinin korunmasına katkıda bulunur" beyanları "*DHA ve EPA, kalbin normal fonksiyonuna ve normal beyin fonksiyonlarının ve normal görme yetisinin korunmasına katkıda bulunur.*" şeklinde **kullanılamaz.**

6) Yönetmelik ve bu kılavuz hükümlerine göre sağlık beyanı kullanması uygun olan ürünlerin, kullanılan sağlık beyanı ile ilişkili ve sınırlı olması şartıyla ticari markası, ürün ismi, firma ismi ve logosu veya etiket görselleri sağlık beyanı içerebilir. Sorumluluk gıda işletmecisinde olmak üzere bu kullanım için başvuru yapılmasına gerek yoktur.

ÖRNEK :
"Bone Health" isminin kullanılması, gıda ile kemik sağlığı arasında bir ilişki olduğunu ima eder. Dolayısıyla, "Bone Health" ismi; “*Bone Health, içeceğinde bulunan kalsiyum, normal kemiklerin korunması için gereklidir*” **ifadesi ile birlikte kullanılmalıdır.** Aksi durumda bu isim **kullanılamaz.**

7) Ürünlerin, etiketi, tanıtımı ve reklamında kullanılan sağlık beyanı olarak yorumlanabilecek görseller, söz konusu ürünün beyan koşulunu karşılaması ve tüketicide endişeye neden olmaması şartıyla kullanılabilir.

ÖRNEK:
Etiketinde kemik sağlığı ile ilişkilendirilebilen kemik görseli bulunan bir ürün bu görseli sadece **ilgili sağlık beyanı ile birlikte kullanılabilir.** Üründe, sağlık beyanı kullanımı koşullarını karşılamıyorsa sağlıkla ilişkilendirilebilecek herhangi bir görsel **kullanılamaz.**

8) Özel günler için üretilen takviye edici gıdalar dışındaki gıdaların etiketinde yer alan sevgi temalı kalp görseli sağlık beyanı olarak değerlendirilmez.

9) "Kıkırdak, kemik, göz" gibi ifadelerin kullanılması; söz konusu ifadeler ilgili sağlık beyanıyla birlikte yazılması koşulu ile kullanılabilir.

ÖRNEK:
A vitamini içeren "Göz" isimli bir takviye edici gıdanın etiketinde;
- *GÖZ "A vitamini normal görme yetisinin korunmasına katkıda bulunur."* şeklinde **kullanılabilir.**

10) İzin verilen sağlık beyanı ifadesinin veya bu kılavuzda yer alan önerilerin dışında bir ifadenin kullanılması bu sağlık beyanının anlamını değiştirme riski oluşturacağı için, sağlık beyanları özele indirgenecek şekilde değiştirilemez.

ÖRNEK:
Yönetmeliğin 7 nci maddesi birinci fıkrası a bendindeki "*Bir besin ögesinin veya diğer ögenin; vücudun büyümesi, gelişimi ve fonksiyonları üzerindeki rolüne"* atıfta bulunan sağlık beyanı kapsamında kılavuz listesinde yer alan *"Bakır normal enerji oluşum metabolizmasına katkıda bulunur."* şeklindeki bir sağlık beyanı,
"*Bakır normal dokulardaki yağın parçalanmasına katkıda bulunur*." şeklinde **değiştirilemez.** Çünkü söz konusu sağlık beyanının bu şekilde özele indirgenmesi, Yönetmeliğin 7 nci maddesi birinci fıkrası c bendindeki "*İncelme veya kilo kontrolü veya açlık hissinin azaltılması veya tokluk hissinin artırılması veya diyetten sağlanan enerjinin azaltılması"* hükmüne atıfta bulunan bir beyan olarak algılanacağından yanıltıcı olacaktır.

11) *"Cildiniz için iyi"* gibi ifadelerle bir besin ögesinin veya ürünün genel sağlık veya sağlıkla ilgili genel, özel olmayan faydalarına atıfta bulunulduğunda kılavuzun ekli listelerinde yer alan bir sağlık beyanının eşlik etmesini koşuluyla kullanılabilir.

ÖRNEK:
"Cildiniz için iyi-X normal cildin korunmasında katkıda bulunur" veya *"Cildiniz için iyi-Y, normal cildin korunmasına katkıda bulunan X içerir."* şeklinde **kullanılabilir.**

12) Sağlık beyanlarının etiket üzerinde kullanımında, beyanın anlamını değiştirmediği ve güçlendirmediği sürece ve beyanın tam haliyle birlikte yazılması koşulu ile kısaltılmış ifadeler kullanılabilir.

ÖRNEK:
%100 Ksilitolle tatlandırılan bir sakızda; "Diş plağını azaltır." şeklinde kısaltılmış bir ifade -*"Diş plağını azaltır.' '%100 ksilitolle tatlandırılmış sakız diş plağını azaltır. Diş plağının (tartar) artması çocuklarda çürük oluşumunda bir risk faktörüdür."* şeklinde **kullanılabilir.**

Gıdalarda Sağlık Beyanı Kullanım Koşulları

1) Beyan koşulları ve besin ögesi profiline uygunluk açısından değerlendirme aşağıdaki örneklerde gösterildiği gibi üç farklı şekilde yapılabilir:

ÖRNEK:
Satışa sunulduğu haliyle doğrudan tüketilebilen ve üreticinin talimatına ihtiyaç duyulmayan gıdalarda değerlendirme, satışa sunulan gıdayı esas alacak şekilde yapılır.
-UHT Tam Yağlı Süt, bisküvi, kek, çikolata vb.

ÖRNEK:
Satışa sunulduğu haliyle doğrudan tüketilebilen veya üreticinin talimatına göre de tüketilebilen gıdalarda değerlendirme, gıdanın satışa sunulduğu hali veya üretici talimatına göre hazırlanmış tüketime hazır gıdayı esas alacak şekilde yapılır.
-Kahvaltılık gevrek vb.

ÖRNEK:
Satışa sunulduğu haliyle doğrudan tüketilmesi mümkün olmayan gıdalarda değerlendirme, üreticinin talimatına göre hazırlanmış tüketime hazır gıdayı esas alacak şekilde yapılır.
-Toz çorba, İçecek tozu.

2) Beyan koşulu porsiyona göre verilen sağlık beyanları ile ilgili değerlendirmelerde, Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliğinin Ek-12'sinde yer alan Gıdaların Porsiyon Büyüklükleri esas alınır. Ürünün tüketim biriminin porsiyon büyüklüğünden daha az olması durumunda, bir porsiyon için belirlenen beyan koşulu ürünün tüketim birimi üzerinden sağlanır.

ÖRNEK:
"Beta-Glukanlar" beyanı bisküvi ürünü için yapıldığında; bisküvinin porsiyon büyüklüğü Türk Gıda Kodeksi Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliğinin Ek-12'sinde 30 g olarak belirlenmiştir. Bir paket bisküvi 30 g ise bir pakette 1 g beta-glukan olmalıdır. Paket 25 g yani porsiyon büyüklüğünden az ise bu sefer 25 g içinde 1 g beta-glukan olmak zorundadır. Paket üzerine *"Faydalı etki için günde en az 3 g Beta-glukanının alınması gerekir."* ifadesi ve ayrıca *"Bu paket/bu ürün 1 g beta-glukan içerir."* ifadesi de **yazılmalıdır.**

ÖRNEK:
"Faydalı etki için bu üründen günde en az üç paket tüketilmesi gerekir." gibi bir ifade **yazılamaz.**

ÖRNEK:
"Beta-glukanlar normal kan kolesterol düzeyinin korunmasına katkıda bulunur." Beyanının yanısıra

Ürünün bir porsiyonunda en az 1,0 g yulaf, yulaf kepeği, arpa, arpa kepeği veya bu kaynakların karışımından elde edilen beta-glukan içermesi gerekir.
Tüketiciye, faydalı etkinin görülebilmesi için yulaf, yulaf kepeği, arpa, arpa kepeği veya bunların karışımlarından elde edilen beta-glukan tüketiminin en az 3 g/gün olması gerektiği bilgisi verilir.

Açıklaması da ek olarak belirtilmelidir.